פרשיות באגרות הראי"ה

מסע הרבנים לאמריקה (תרפ"ד)

כסלו תרפ"ב – חנוכה תרפ"ה (1921–1924)

15 אגרות

הסיפור, האגרות לפי הסדר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

הסיפור בקצרה

אחרי מלחמת העולם הראשונה נשענו רוב מוסדות התורה בארץ ישראל ובאירופה על כספי ה'סנטרל ריליף' (ועד ההצלה המרכזי) שבארצות הברית, ובארץ על 'הוועד הדתי' שמומן ממנו. כשהתמיכה הלכה ונחלשה, ביקשו העסקנים באמריקה שגדולי התורה יבואו בעצמם לעורר את יהדות אמריקה. בתחילה דובר על הרב חיים עוזר גרודזנסקי ועל הגאונים הזקנים, החפץ חיים ורבי מאיר שמחה מדווינסק, ולבסוף יצאה המשלחת בראשות הרב קוק, עם הרב משה מרדכי אפשטיין, ראש ישיבת סלבודקה, והרב אברהם דובער כהנא שפירא, רבה של קובנה.

האגרות שבמעשייה מלוות את הסיפור מתחילתו: ההיסוס הארוך של הרב קוק, שהיציאה מן הארץ "אפילו דרך עראי" קשתה עליו (כרך ד', אגרת אקצח); הדרך דרך טריאסט ופריז והאונייה מצרפת; כשמונה חודשים של עבודה קשה בניו יורק ובערים אחרות; ההכרות עם יהדות אמריקה, שהרב קוק מצא בה "אור גדול של נשמה יהודית חיה וקיימת" (כרך ד', אגרת ארמט); והחזרה לירושלים בחנוכה תרפ"ה, עם יסוד חדש לישיבה המרכזית העולמית.

האגרות לפי הסדר

כרך ד', אגרת אקכד: 1. לבנו הרצי"ה, בכסלו תרפ"ב: מאמריקה ביקשו שהרב קוק ייסע לשם עם הרב חיים עוזר מווילנה, לשפר את מצב העזרה. אבל הרב חיים עוזר הודיע שאינו יכול לנסוע בחורף, וממילא נדחתה גם המחשבה על הנסיעה.

"כמדומה שכתבתי לך את הדרישה שדרשו מאמעריקא ע"ד באי שמה יחד עם הגרח"ע מווילנא נ"י, בשביל הטבת מצב העזרה"

> שנתיים אחר כך, בחורף תרפ"ד, חזרו העסקנים באמריקה להפציר. הפעם דובר גם על נסיעת הגאונים הזקנים, החפץ חיים ורבי מאיר שמחה מדווינסק.

כרך ד', אגרת אקצח: 2. לרב יחזקאל ליפשיץ, רב קאליש: גם הרב קוק תמה על העסקנים האמריקאים שחשבו שהגאונים הזקנים ייסעו נסיעה כבדה כזאת. היציאה לחוץ לארץ קשה לו, אבל מנהלי המוסדות מפצירים. בינתיים הגיע מברק שגם הרב אפשטיין והרב כהנא שפירא נוסעים. דחייה לקיץ אינה טובה, כי בקיץ הנדיבים מתפזרים.

"וכשאני לעצמי קשתה לי מאד היציאה מקודש לחו"ל אפילו דרך עראי, אבל מכבידים מנהלי המוסדות הקדושים להפציר"

כרך ד', אגרת ארא: 3. שוב לרב ליפשיץ, בטבת: מאמריקה דוחקים שהנסיעה הכרחית כדי להחזיק את 'הוועד הדתי', שעליו נשענים רוב ענייני הדת בארץ, ואי אפשר לדחות אותה.

"ומשם דוחקים מאד שאני מוכרח לדעתם לבא שמה, להחזיק את מעמד ועד הדתי, שרוב עניני הדת באה"ק נשענים עליו"

גם בשבט הרב קוק עדיין לא החליט. לרב חיים עוזר כתב על החשש שבאמריקה ירצו "קופה אחת לכל מוסדי הקודש" ויבטלו את השד"רים (כרך ד', אגרת ארז), ולרב כהנא שפירא כתב שהעיקר אינו קיבוץ כספים מקרי, אלא "העמדת התמיכה התמידית של ועד הדתי" (כרך ד', אגרת ארט).

כרך ד', אגרת אריב: 4. לרב דב אריה לוינטל מפילדלפיה ולאגודת הרבנים: הרב קוק תמה מה יוכל לעזור יותר מרבני אמריקה, ומדוע רק מברקים מגיעים ולא מכתבים בכתב ידם. הרב קוק מציג ארבע שאלות: האם אין דרך להמשיך את התמיכה בלי בואו; האם התמיכה תהיה קבועה לשנים; האם לא יערבו אותה בקרן היסוד; והאם לא ינצלו את בואו לייסד קופה כללית לכל מוסדות הארץ.

"ולא יצטרכו בע"ה לבא למדה זו שאצטרך אנכי לעשות טלטולא דגברא גדולה כזאת מארץ לחו"ל"

בי' באדר ראשון הרב קוק עוד הציע לדחות את הנסיעה עד אחרי פסח (כרך ד', אגרת אריג), אבל בסוף הוחלט לצאת מיד.

כרך ד', אגרת ארכב: 5. לרב חיים עוזר, בכ"א באדר ראשון: ניחומים על פטירת אשתו, והודעה שהנסיעה לאמריקה תצא לדרך ביום חמישי.

"הנני כעת מוטרד מאד בטרדות המסע לאמעריקא בע"ה ביום החמשי הבעל"ט"

בראש חודש אדר שני הגיעו לטריאסט, ומשם נסעו ברכבת לפריז (כרך ד', אגרת ארכה; כרך ד', אגרת ארכז). מנמל שרבורג שבצרפת הפליגו לניו יורק.

כרך ד', אגרת ארכח: 6. לבני המשפחה, מן האוקיינוס, בי"ב באדר שני: הם קרובים לניו יורק, ומברקי ברכה מגיעים באלחוט. הספינה "כמו עיר גדולה, השטה בים", וחדרו של הרב קוק נעשה "מעין מרכז לתפילה". ר' ישראל, המלווה, מסור לו ומשגיח על בריאותו.

"הספינה היא אחת מהגדולות בעולם, נפלאה בבנינה, בגדלה, ובכל מכשיריה, כמו עיר גדולה, השטה בים"

האונייה הגיעה לניו יורק בערב, ולמחרת נערכה לרבנים קבלת פנים רשמית בבניין העירייה.

כרך ד', אגרת ארל: 7. להוריו, מניו יורק: העבודה קשה, אבל בזכות בואם כבודה של ארץ ישראל ושל לומדי התורה הולך וגדל "בעיר התבל הגדולה והנפלאה".

"קשה היא העבודה פה כעת, אבל נקוה שיהי' הכל לטובה ולברכה"

כרך ד', אגרת ארלא: 8. לבנו הרצי"ה: הרווח מכל הטלטול הוא פרסום רעיון הישיבה המרכזית. אמריקה היא גלות כבדה, אלא שהיא מעוטרת בזהובים.

"מהריוח של כל הטלטולא הקשה, אני חושב פרסום רעיון ישיבה מרכזית"

כרך ד', אגרת ארלג: 9. לבנו הרצי"ה, בערב פסח: הכבוד שמחלקים להם גדול מאוד, אבל העבודה למען ה'ריליף' הולכת בכבדות בגלל התחרות עם קרן היסוד. הרב קוק מקווה שהנסיעה תועיל גם ליהדות אמריקה וגם לענייני הקודש בארץ.

"הפעולות לטובת הרעליף הולכות בכבדות קצת מפני תחרות קרן היסוד ועוד"

בימים שבין המכתבים נסעו הרבנים לערים נוספות, כמו קליבלנד (כרך ד', אגרת ארלח), והרב קוק התקבל גם בבית

הלבן אצל הנשיא קולידג'.

כרך ד', אגרת ארמא: 10. לבנו הרצי"ה, בסיון: אילו יכול היה להתמסר לענייני הארץ בלבד, היה פרי רב יותר. בסעודת כבוד השתתף ראש עיריית ניו יורק, שבשום אופן לא רצה לשבת בגילוי ראש, ואחר כך ביקש לקבל את הכיפה למזכרת. הרב קוק רואה בזה סימן לחשיבותה הפוליטית של היהדות שם.

"המראה את חשיבותה הפוליטית של היהדות פה"

כרך ד', אגרת ארמו: 11. לבנו הרצי"ה, במנחם אב: בענייני הכלל פעל הרב קוק גם דרך השגריר הבריטי, שכיבד אותו ומילא את רצונו. בשביל עבודת ה'רילף' לעתיד ייאלצו להתעכב עד אמצע אלול, וכנראה עד אחרי חודש תשרי.

"גם ע"י האמבסדר האנגלי שכבדני ומלא רצוני באופן מצויין ב"ה"

בסוף הוחלט שיישארו באמריקה עד אחרי החגים (כרך ד', אגרת ארמז).

כרך ד', אגרת ארמט: 12. ברכת השנה ליהודי ארצות הברית וקנדה: מהשמועות לא יכול היה הרב קוק להעריך את יהדות אמריקה, עד שבא וראה. הליקויים הם רק תוצאה של מצבים חיצוניים, אבל חיים בה אהבת התורה, אהבת הארץ ותקוות הגאולה.

"עד אשר באתי ונוכחתי, והנה מצאתי אור גדול של נשמה יהודית חיה וקיימת"

כרך ד', אגרת ארנא: 13. הרב קוק, הרב כהנא שפירא והרב אפשטיין ליהודי אמריקה: חיזוק ה'סנטרל ריליף', ובקשה לא לשים לב לכתבי הפלסתר שהתפרסמו נגד המפעל.

"כי נוכחנו לדעת שהם כולם דברי הבל. שקר ותוהו"

באמצע מרחשון תרפ"ה הפליג הרב קוק מניו יורק באונייה 'מאוריטניה'.

כרך ד', אגרת ארס: 14. מן האונייה, לאגודת 'צעירי ישראל' בניו יורק, נושאי 'דגל ירושלים' (ראו בפרשת "דגל ירושלים"): הרב קוק מחזק אותם על החלטתם לקנות את המגרש לבניין הישיבה המרכזית בירושלים, ומודיע שהרב אהרן טייטלבוים יעמוד בראש עניני הישיבה באמריקה.

"קבלו נא באהבה את ברכתי אשר הנני שולח לכם מלב ים בדרך מסעי"

דרך לונדון (כרך ד', אגרת ארסא) חזר הרב קוק לירושלים.

כרך ד', אגרת ארסג: 15. לוועד הסתדרות 'ירושלים' בשווייץ, בחנוכה תרפ"ה: הרב קוק הגיע לירושלים ונתקבל באהבה, ובזמן נדודיו נוספו תלמידים ל'מרכז', שיהיו יסוד לישיבה המרכזית.

"אתכבד בזה להודיע לאהובינו היקרים מבואנו ב"ה שלם לעה"ק"

מה קרה אחר כך

המשלחת אספה קצת יותר משלוש מאות אלף דולר, הרבה פחות מן המיליון שה'סנטרל ריליף' קיווה לו. גם אחרי החזרה הבטחת התקציב החודשי לא התקיימה: בשבט תרפ"ה כתב הרב קוק לרב כהנא שפירא "ועדיין לא קבלה א"י אף תקציב חדשי אחד מאז באתי" (כרך ד', אגרת ארפט), ולמנהלי

ה'ריליף' כתב שהתלונה "מאי אהני להו כל התוכן רב הטורח אשר טרחתי בעדם" מדאיבה את לבו (כרך ד', אגרת ארצא).

אבל הרווח שהרב קוק עצמו ראה בו העיקר נשאר: רעיון הישיבה המרכזית (ראו בפרשת יסוד הישיבה המרכזית העולמית) התפרסם, נקנה מגרש לבניינה, וב'מרכז' שבירושלים התקבצו "צעירים מצוינים מישיבות שונות" (כרך ד', אגרת ארפט).

מה מלמדת הפרשה

קשה לצאת מן הארץ. הרב קוק היסס חודשים ארוכים, כי "קשתה לי מאד היציאה מקודש לחו"ל אפילו דרך עראי" (כרך ד', אגרת אקצח), וקיווה שלא יצטרך "לעשות טלטולא דגברא גדולה כזאת מארץ לחו"ל" (כרך ד', אגרת אריב).

תמיכה קבועה ולא כספים מקריים. העיקר בעיני הרב קוק אינו מגבית חד־פעמית אלא "העמדת התמיכה התמידית של ועד הדתי פה על מכונו" (כרך ד', אגרת ארט).

לראות את האור שבנשמה. הליקויים ביהדות אמריקה הם "כתמים בשמשה", אבל "חי הוא לבן של ישראל, חיה היא אהכת התורה וכבודה" (כרך ד', אגרת ארמט).

הרעיון שווה את הטלטול. גם כשהכספים לא הגיעו כמצופה, הרב קוק ראה רווח ב"פרסום רעיון ישיבה מרכזית" (כרך ד', אגרת ארלא).

נוסח האגרות

15 האגרות שבפרשה, לפי הסדר, כל אחת עם התמצית שלה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקכד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (כ"ו) כסלו תרפ"ב **נמען:** בנו הרצי"ה, משודכתו ומחותניו

מכתביהם מתאחרים. הם שואלים מתי תיקבע החתונה ומתי יעלו, ומה עליהם לעשות. הרב ריי"ק ווהלגמוט רוצה לנסוע לאנגליה לתעמולה לי'דגל ירושלים', והרב קוק ביקש מהרב פערבער לסדר לו ניירות. מאמריקה הזמינו אותו לנסוע עם הרב חיים עוזר מווילנה, אבל הרב חיים עוזר אינו יכול בחורף, וממילא נדחתה הנסיעה. הרב קוק מזרז את הרצי"ה בענייניו הפרטיים ושואל על לימודיו.

עיקרי הדברים

- מתי החתונה.
- תעמולה באנגליה.
- דחיית הנסיעה לאמריקה.
- זירוז.

נוסח האגרת

ב"ה[1] בד"ו[2] חדש כסלו תרפ"ב[3]

בני יקירי שליט"א[4], ובחירתך המלכ"ה[5] בעה"י[6] תחי'[7]

לאוי"ט[8] ומחותנינו היקרים שליט"א עברו עלינו זמנים כבר יותר מהרגיל ומכתבם היקר לנו כ"כ[9] מתאחר, כמובן שרויים אנחנו בצער ע"ז[10] ומצפים אנחנו בכל יום לקבל מכם ידיעות משמחות לב מכל אשר עמכם לטובה, ידיעות ברורות ומוחלטות ע"ד[11] כל ענינכם החביבים כ"כ עלינו, וכל מעינינו בם בע"ה[12]. הנה קבלת בודאי את מכתבנו האחרון שכתבתי לך אחרי שעברו עלינו ימי הבהילות, והננו מצפים לחסדי השי"ת[13] שהכל ישוב לטובה ולברכה, לצמיחת ישועה, ולרוממות קרן לעם ד' העומד בנסיונות כ"כ קשים על דרכו בקודש, וצור ישראל יאיר את כל מאפלינו, בחסדו ורחמיו המרובים.

והנה אין אנחנו יודעים מה לחשוב ע"ד איחור דבריכם בשעה שהיו הדברים צריכים להיות מאירים ומשלימים בעה"י, ובצפיתנו נצפה שיביאונו בקרוב דבריכם להודיע לנו כל דבר שורש. כתב נא איך ומה החלטתם, מתי חושבים בע"ה לקבע את יום כלולתכם למז"ט[14]. ומתי הנכם חושבים לעשות את דרככם לעלות אלינו אל הקודש, גם מה הם הדברים שעלינו מכאן לעשות עבורכם לטובתכם, ולכל הנדרש לכם כפי מדת היכולת בעה"י. כמובן שחלק גדול מעבודתנו הכללית היא מתעכבת מצד היותך רחוק רחוק המקום. הרב ריי"ק[15] וומעלהאר כתב שחושב לבא לאנגלי' לעשות תעמולה בעד הרמת דגל קדשנו ירושלים, רק שחסרים לו רשיונות, וכתבתי מזה להרב פערבער נ"י[16] שיראה להמציא בעדו את הנירות הנדרשים. אם ימלא את בקשתי איני יודע, מצדי הייתי חפץ מאד שאיש ת"ח[17] חשוב שכמותו של הריי"ק[18] הנ"ל[19] יעסוק בעבודתנו הק'[20]. כמדומה שכתבתי לך את הדרישה שדרשו מאמעריקא ע"ד באי שמה יחד עם הגרח"ע[21] מווילנא נ"י, בשביל הטבת מצב העזרה, והנה הגיעני תלגרף ממנו שי'[22]

שא"י[23] לסע בימות החרף, ובזה כמובן נדחה גם המחשבה ע"ד מסעי, מה שלא החלטתי בזה דבר ברור גם בלא"ה[24], וד' יתן הטוב, ובעצה טובה מלפניו יתקננו, ברב חסדו.

הנני מזרז וחוזר ומזרז אותך יקירי ע"ד כל עניניך הפרטיים שתשתדל בהם בזריזות וחזקת והיית לאיש וד' יצוה עמך את הברכה בעה"י. כתוב נא לנו בפרטיות, גם מעניניך הרוחניים בטח קובע אתה שיעורים הגונים בלמוד. ואולי יחד עם חביבינו הרה"ג[25] המל"ח מחו' שליט"א. הטרדות כידוע לך הם מרובות, והן מתרבות והולכות, ד' יתן כח ואמץ לסדר את הכל באפן היותר טוב לטובת עמו ונחלתו, ולשם ולכבוד לשם קדשו עדי עד, שהוא מגמת כל המפעל כולו מעמקי רוממות עד תחתיות תהומות. הנני כופל את בקשתי ע"ד כתיבתך הפרטית והתכופה לשמחנו ולהרגיענו, וד' יושיענו, וישמחנו בישועתו בבשורות טובות מכם, ומכל יקירנו ומכל עמו בית ישראל כנפשכם היקרה, ונפש אביך מצפה אשרך וטובך כה"י[26]. אברהם יצחק ה"ק[27] באה"ר[28] אדר"ש[29] מחו' הרבנים הגאונים שליט"א וכל משפחתם היקרה. צמאים אנו לאור דבריהם ביחוד בענינים הנוגעים למצב צאצאינו היקרים.

והנה אנחנו בריחוק מקום, ואתם הבנים בנינו שליט"א עמכם, יתקנכם ד' בעצה טובה מלפניו, ותודיעונו מכל הנדרש להודע.

ובישועת ישע יחינו יזכנו לקבל מהם נחת ועונג לאוי"ט בשמחה ובטוב לב, כנפשם היפה ונפש ידי"ע[30] מחו' דוש"ת[31] באה"ר, הנ"ל

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. בד"ו - דורש פענוח
3. תרפ"ב - השנה תרפ"ב (1921/1922)
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. המלכ"ה - דורש פענוח
6. בעה"י - בעזרת השם יתברך
7. תחי' - תחיה
8. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
9. כ"כ - כל כך
10. ע"ז - על זה
11. ע"ד - על דבר
12. בע"ה - בעזרת השם
13. השי"ת - השם יתברך
14. למז"ט - למזל טוב
15. ריי"ק - רבי יעקב / רבי יצחק - שם אדם
16. נ"י - נרו יאיר
17. ת"ח - תלמידי חכמים
18. הריי"ק - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ק (למשל: יעקב + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
19. הנ"ל - הנזכר לעיל
20. הק' - הקטן
21. הגרח"ע - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ח, ע (למשל: חיים + עזריאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
22. שי' - שיחיה

23. שא"י - שארץ ישראל
24. בלא"ה - בלאו הכי (בלאו הכי, ממילא)
25. הרה"ג - הרב הגאון
26. כה"י - כנפשו היפה
27. ה"ק - הכהן קוק
28. באה"ר - באהבה רבה
29. אדר"ש - אחר דרישת שלום
30. ידי"ע - ידידו עוז
31. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקצח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ו כסלו (תרפ"ד) **נמען:** הרב יחזקאל ליפשיץ, רב קאליש

גם הרב קוק חשב שאי אפשר שהגאונים הזקנים, ר' מאיר שמחה ור' ישראל מאיר, ייסעו נסיעה כבדה לאמריקה, ותמה על העסקנים האמריקאים. היציאה לחוץ לארץ קשה לו, אבל מנהלי המוסדות מפצירים. הגיע מברק שגם הרב מ"מ עפשטיין מסלבודקה והרב א"ד שפירא מקובנה נוסעים. דחייה לקיץ אינה טובה, כי אז הנדיבים מתפזרים.

עיקרי הדברים

- נסיעת הגאונים הזקנים.
- קושי היציאה.
- נוסעים נוספים.
- עיתוי הנסיעה.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. כ"ו כסלו ד'

שלו'[2] וברכה באה"ר[3] לכ'[4] ידי"ע[5] הרב הגאון הג'[6] סוע"ה[7] אוצר תורה חכמה ויראה טהורה מוהרר"ח[8] ליפשיץ שליט"א[9]

הגאב"ד[10] קאליש יצ"ו[11]. אחדשה"ט[12] באהבה נאמנה בשמחת לב קראתי את נועם דברי כתר"ה[13] במכתבו היקר ובתוכן תשובתו לאמעריקא. והנה גם אני כמותו חשבתי שאי אפשר לחשוב שהגאונים הזקנים הרמ"ש[14] והרי', מ יסעו נסיעה כ"כ[15] כבדה, ותמהתי מאד על העסקנים האמריקנים, שלא שקלו משקל זה בשכלם, וכשאני לעצמי קשתה לי מאד היציאה מקודש לחו"ל[16] אפילו דרך עראי, אבל מכבידים מנהלי המוסדות הקדושים להפציר, ועד כה לא החלטתי עדיין דבר ברור. בין כה באה אלי טלגרמא מניו יורק, שגם הרבנים רמ"מ[17] עפשטיין מסלאבאדקא וראי"ד[18] שפירא מקאוונא שי'[19], נוסעים, ועדיין לא אדע אם הם נוספים על סיעתנו או באופן אחר.

בדבר הדחיה של הנסיעה לימי הקיץ אומרים הבקיאים בטובה של אמריקא פה, שזהו בלתי מכוון למטרה, מפני שבקיץ הנדיבים העשירים, מתפזרים למעונותיהם הקיטניים, וא"א[20] להשיגם עד סמוך לימי חה"ס[21]. כמים הפנים לפי צמאה נפשי ג"א[22] להפגש עם כ"ג[23] ידי"נ[24] בחבת קודש. ויה"ר[25] שלא יצטרכו בני עמנו זל"ז[26]. ותהי'[27] נא חברתנו בחדות לב ושמחת אמת פה על אדמת הקודש בשוב ד' את שבות עמו להר קדשו בקיברן בנים לגבולם.

והנני בזה חותם בכל חותמי ברכות באה"ר ידי"ע דוש"ת[28] מהר הקודש

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם

2. שלו' - שלום
3. באה"ר - באהבה רבה
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"ע - ידידו עוז
6. הג' - הגאון
7. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8. מוהררי"ח - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ח (למשל: יעקב + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. הגאב"ד - הגאון אב בית דין
11. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
13. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
14. הרמ"ש - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות מ, ש (למשל: משה + שמואל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
15. כ"כ - כל כך
16. לחו"ל - לחוץ לארץ
17. רמ"מ - ר' משה מרדכי (עפשטיין)
18. וראי"ד - ורבי אברהם ד... - שם אדם
19. שי' - שיחיה
20. ואי"א - ואי אפשר
21. חה"ס - חג הסוכות
22. ג"א - גם אני / גם אנו
23. כ"ג - כבוד גאונו
24. ידי"נ - ידיד נפשי
25. ויה"ר - ויהי רצון
26. זל"ז - זה לזה
27. ותהי' - ותהיה
28. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' טבת תרפ"ד - ירושלים **נמען:** הרב יחזקאל ליפשיץ, רב קאליש

תודה על ספרו על במדבר. בעניין הנסיעה: דוחקים בו מאוד לבוא לאמריקה כדי להחזיק את 'הוועד הדתי', שעליו נשענים רוב ענייני הדת בארץ, ואי אפשר לדחות אפילו עד סוף החורף.

עיקרי הדברים

- תודה על הספר.
- הוועד הדתי.
- דחיפות הנסיעה.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. ירושלם ח' טבת תרפ"ד[2]

שלו'[3] וברכה באה"ר[4] לכבוד ידי"נ[5] הרב הגאון הג'[6] סוע"ה[7] איש האשכולות מו"ה[8] יחזקאל שליט"א[9] ליעבשיץ. הגאבד"ק[10] קאליש יצ"ו[11]. אחדשה"ט[12] באה"ר[13] אפריון אמטי למר כ"ג[14] שליט"א על תשורתו היקרה ספרו הנעלה המוה"מ[15] על ס' במדבר. נתבסמתי מבשמיו, והתענגתי ממתקו ודבשו הטוב. יהי'[16] ד' עמו ויעל. ויוסיף פרי תנובה להגדיל תורה ולהאדיר יראת ד' טהורה בשכל טוב. ויפוצו חוצה מעינותיו הרבים כברכת ד' עליו. והנה בדבר הנסיעה, הדברים יגעים, ומשם דוחקים מאד שאני מוכרח לדעתם לבא שמה, להחזיק את מעמד ועד הדתי, שרוב עניני הדת באה"ק[17] נשענים עליו. ואין הדבר נתן להדחות עד שלהי דסותא אפילו, ודי' יתן הטוב.

ויצליחנו בכל פנותינו ברחמיו, והי'[18] זה שלו' כנה"ר[19] ונפש ידי"ע[20] דוש"ת[21] באה"ר

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. שלו' - שלום
4. באה"ר - באהבה רבה
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הג' - הגאון
7. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8. מו"ה - מורנו הרב
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
11. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
13. באה"ר - באהבה רבה
14. כ"ג - כבוד גאונו
15. המוה"מ - המדרש והמעשה (שם ספרו)

16. יהי - יהיה
17. באה"ק - בארץ הקודש
18. והי - והיה
19. כנה"ר - כנפשו הרמה
20. ידי"ע - ידידו עוז
21. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אריב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרפ"ד **נמען:** הרב דב אריה לוינטל, פילדלפיה, ואגודת הרבנים

הרב קוק תמה מה יוכל לעזור יותר מרבני אמריקה, ומדוע לא כתבו לו בעצמם אלא במברקים. השאלות: האם אין דרך להמשיך את התמיכה בלי בואו; האם הדבר יהיה קבוע לשנים; האם לא יערבו את התמיכה עם קרן היסוד; והאם לא ינצלו את בואו לקופה כללית לכל מוסדות הארץ, שהיא 'סכנת הריסה'. הרב קוק מבקש שיתאמצו להמשיך את התמיכה בלי שיצטרך לנסוע.

עיקרי הדברים

- תמיהה על הבקשה.
- ארבע שאלות.
- לנסות בלי נסיעתו.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. י"ט שבט תרפ"ד[2]

שלו'[3] וברכה, לכ'[4] ידי"נ[5] הרב הגאון הג'[6], סוע"ה[7] כליל תפארת, מוהר"ר[8] דוב אריי לעווענטהאל שליט"א[9]

האבד"ק[10] פילאדעלפיע יצ"ו[11]. וכא"ל[12] ברכת ד' וכט"ס[13] הנני פונה בזה לכתר"ה[14], ולכבוד אגודת הרבנים בכלל ע"ד[15] המו"מ[16] של נסיעתי לאמריקא בשביל תקון ענין ועד-הדתי פעה"ק[17] ת"ו[18], שהדבר קשה עלי מאד, ואני תמה מה אוכל אנכי לעזור בזה יותר מכל הרבנים הגאונים, אזרחי הארץ שליט"א, ובכל אופן הדבר מפליאני, שבשום פעם לא זכיתי לראות את כתב-ידם של כבוד הרבנים בענין זה, וכל הסמיכות היא על ט"ג[19], שבכל אופן אינם די מספיקים, והשאלות העומדות עכשו, הלא הן: א. האמת הדבר, שאין בשום אופן אפשרות להמשיך את התמיכה בלא באי שמה. ב. האם בבאי הדבר בטוח, שיתקיים הדבר בתור מוסד קבוע לזמן חשוב של איזה משך שנים עכ"פ[20]. ג. אם לא תהי'[21] נטיה לערב תמיכה זו עם קרן היסוד. ד. אם לא יבאו עסקנים ליסד כעת קופה כללית בשביל כל מוסדי א"י[22]. ולהשתמש בבאי בתור סעד לרעיון זה, שפה מוצאים את הדבר לענין של סכנת הריסה לכל עניני הדת באה"ק[23] ת"ו. ח"ו[24]. אבקש מכ"ג ידי"נ שליט"א, להשיבני דברים ברורים על שאלותי אלה, ויחד עם זה אבקש את כתה"ר[25] ואת כל הרבנים הגאונים שליט"א, שיתאמצו בכל עז להמשיך את ענין התמיכה של ועד-הדתי, הנוגע לקיום אלפי נפשות יקרות באי"י[26] ולכל מעמד התורה בה, ולא יצטרכו בע"ה[27] לבא למדה זו שאצטרך אנכי לעשות טלטולא דגברא גדולה כזאת מארץ לחו"ל[28].

ואתון מהתם ואנן מהכא יחד נעבוד בשביל מעמד תוה"ק[29] וישוב אה"ק[30], ויהי נועם ד' עלינו לכונן לברכה את מעשינו ונזכה לראות בבנין עם ד' על אדמת קדשו, ובבא לציון גואל, בב"א[31]. והי'[32] זה שלו' כנה"ר[33] ונפש ידי"ע[34] דוש"ת[35] באה"ר[36], הק'[37] איה"ק[38]

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. שלו' - שלום
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הג' - הגאון
7. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. האבד"ק - האב בית דין קהילת
11. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12. וכא"ל - וכל אשר לו
13. וכט"ס - וכל טוב סלה
14. לכתר"ה - לכבוד תורתו רום הדרתו
15. ע"ד - על דבר
16. המו"מ - המשא ומתן
17. פעה"ק - פה עיר הקודש
18. ת"ו - תבנה ותכונן
19. ט"ג - טלגרמה
20. עכ"פ - על כל פנים
21. תהי' - תהיה
22. א"י - ארץ ישראל
23. באה"ק - בארץ הקודש
24. ח"ו - חס ושלום
25. כתה"ר - כבוד תורתו הרמה
26. בא"י - בארץ ישראל
27. בע"ה - בעזרת השם
28. לחו"ל - לחוץ לארץ
29. תוה"ק - תורתנו הקדושה
30. אה"ק - ארץ הקודש
31. בב"א - במהרה בימינו אמן
32. והי' - והיה
33. כנה"ר - כנפשו הרמה
34. ידי"ע - ידידו עוז
35. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
36. באה"ר - באהבה רבה
37. הק' - הקטן
38. איה"ק - אברהם יצחק הכהן קוק (חתימת הרב)

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארכב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א אדר ראשון תרפ"ד **נמען:** הרב חיים עוזר גרודזנסקי

ניחומים על פטירת אשתו. הרב קוק נוסע לאמריקה ביום חמישי, ומבקש מכתב לחיזוק העבודה.

עיקרי הדברים

- ניחומים.
- הנסיעה לאמריקה.

נוסח האגרת

כ"א אד"ר[1] ד'

מנחם ציון וירושלים ינחם את כבוד הדרת רב רחימאי הגאון הגדול פאר הדור כקש"ת[2] מו"ה[3] חיים עוזר גרודוינסקי שליט"א[4]

בצער גדול באה אלינו השמועה המחרידה על פטירתה של רעיתו הרבנית החשובה ונכבדה ז"ל[5]. אמנם כל עדת ישראל הקרובים והרחוקים מצטערים בצערו הגדול, ומשתתפים באבלו הכבד, ותחשב נא זאת להדר"ג[6] לנוחם ולחבש לשברו הגדול. הנני כעת מוטרד מאד בטרדות המסע לאמעריקא בע"ה[7] ביום החמשי הבעל"ט[8]. מה מאד אשתוקק לקבל מכתב מהדר"ג[9] שמה לחזק את ידינו בעבודת הקודש של חזוק תוה"ק[10] ומוסדותי באה"ק[11] ובגולה.

הנני חותם בברכת נחומים ומירושלים ינוחם ובכט"ס[12] יבורך לאוי"ט[13] כנה"ר[14] ונפש ידי"ע[15] קשור באהנ"פ[16] הטהורה.

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. אד"ר – אדר ראשון
2. כקש"ת – כבוד קדושת שם תפארתו
3. מו"ה – מורנו הרב
4. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. ז"ל – זכרונו לברכה
6. להדר"ג – להדרת גאונו
7. בע"ה – בעזרת השם
8. הבעל"ט – הבא עלינו לטובה
9. מהדר"ג – מהדרת גאונו
10. תוה"ק – תורתנו הקדושה
11. באה"ק – בארץ הקודש
12. ובכט"ס – ובכל טוב סלה
13. לאוי"ט – לאורך ימים טובים
14. כנה"ר – כנפשו הרמה
15. ידי"ע – ידידו עוז
16. באהנ"פ – באהבת נפש

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארכח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב אדר שני תרפ"ד - על האוקיינוס **נמען:** הוריו, אשתו, ילדיו ובני המשפחה

הם קרובים לניו יורק. הגיעו מברקי ברכה באלחוט. הספינה מהגדולות בעולם, 'כמו עיר גדולה השטה בים', וחדרם הפך למרכז תפילה. ישראל (המלווה) מסור אליו ומשגיח על בריאותו. פסח במחלקה השלישית, ואי אפשר להיפגש עד החוף. הרב קוק שואל על בריאות אביו, על השיעורים, ועל אלטר ועל מכתבים מרוגלי ומאליסבטגרד.

עיקרי הדברים

- קרבה לניו יורק.
- הספינה.
- המלווה.
- שאלות על הבית.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. י"ב אדר שני תרפ"ד[2], על האוקינוס

הורי היקרים עט"ר[3] רעיתי היקרה. בני. ובנותי, אחי ואחיותי, וכל מחמדינו היקרים כולם ובפרט, שלו'[4] וברכה תל"י[5] על החוה"ש[6] אשר עמנו פה, על האני', ברוך ד' על רוב חסדיו אשר עד כה הגדיל עמנו ונחנו לשלו'[7], והננו כעת כבר קרובים לנויורק, ועוד לא נדע בבירור אם היום בערב, או מחר בבוקר, תבא אניתינו בע"ה[8] לחוף אמעריקא. הגיעו לנו מכתבי ברכה, ע"י[9] הט"ג[10] האל-חוטי. הודות לד' חסדו. כי נתנני לחן ולחסד בעיני עם קדשו וברחמיו יזכנו לפעול ולעבוד לטובת עמנו וארצנו, לרומם דגל תוה"ק[11] וכל קודש בישראל, למען שמו הגדול ב"ה. פסח שליט"א[12] הוא במחלקה השלישית, וע"פ[13] חק השורר, אי אפשר להפגש עד אשר נבוא בע"ה על החוף בשעה מוצלחת. הספינה היא אחת מהגדולות בעולם, נפלאה בבנינה, בגדלה, ובכל מכשיריה, כמו עיר גדולה, השטה בים. וב"ה[14] החבורה ג"כ[15] נעימה. ישנם במחלקתנו גם אנשים אהובים ומצויינים מאחב"י[16], וחדרינו בספינה, נעשה ת"ל[17] מעין מרכז לתפילה, ולקיבוץ עדין ומקודש. חברתו של ישראל שליט"א נעימה לי מאד, הוא מסור אלי בכל לבו ונפשו, ומשגיח ומפקח על כל בעין יפה באמון רוח ושכל טוב ב"ה.

ביחוד הוא מפקח הרבה על כל הנוגע לבריאותי בע"ה. כתבו נא יקירי כולכם בכלל ובפרט, משלומכם הטוב. ומה שלו' הורי היקרים שליט"א ביחוד בריאותו של כבוד אאמו"ר[18] הרב שליט"א השי"ת[19] יחזקהו ויאמצהו לאוי"ט[20]. ונזכה לחדות את פני כולכם בשמחה, בשובנו אל הקודש בחסדי צור ישעינו סלה. הננו מקוים שבבאינו לנוייארק בע"ה נמצא מכם מכתבים. כתוב נא בני מחמדי מן הכל בפרטיות. ונא יקירי כולכם היו בלב שמח ורוח נכון בבטחון חזק שהשי"ת יסבב הכל לטובה ולברכה, ויראינו בישועתו במהרה ובעז"ה[21].

אביכם אחיכם ודודכם ואוהבכם הנאמן החותם ברכה נאמנה

אברהם יצחק ה"ק

למע"ה[22] למסור דרישת שלו' לכל אהובינו ודורשי שלומינו לחברינו היקרים, בכלל ובפרט. ותודיעני בני מחמדי ע"ד[23] השיעורים, אם נשמרים הם, ודר"ש[24] מפורטה למחמד לבינו ונפשנו הגרי"מ[25] חרל"פ[26] שליט"א וליקירינו המרומם ואהוב, הרב ר'[27] דוד כהן שליט"א וביתו. וכא"ל[28], ומה שלו' אלטר שליט"א, ואיפוא הוא כעת למע"ה להודיעני בפרטיות.ואם נתקבלו מכתבים מראקלי, ומיעליסאוועטגראד, השי"ת יזכנו לבשר ולהתבשר בכל.

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. עט"ר - עטרת ראשי
4. שלו' - שלום
5. תל"י - תודה לא-ל יתברך
6. החוה"ש - החיים והשלום
7. לשלו' - לשלום
8. בע"ה - בעזרת השם
9. ע"י - על ידי
10. הט"ג - הטלגרמה
11. תוה"ק - תורתנו הקדושה
12. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
13. וע"פ - ועל פי
14. וב"ה - וברוך השם
15. ג"כ - גם כן
16. מאחב"י - מאחינו בני ישראל
17. ת"ל - תודה לא-ל
18. אאמו"ר - אדוני אבי מורי ורבי
19. השי"ת - השם יתברך
20. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
21. ובעז"ה - ובעזרת השם
22. למע"ה - למעלה
23. ע"ד - על דבר
24. ודר"ש - ודורש שלום
25. הגרי"מ - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
26. חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
27. ר' - רבי
28. וכא"ל - וכל אשר לו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארל

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ו אדר שני תרפ"ד - ניו יורק **נמען:** הוריו ובני המשפחה

העבודה קשה, אבל בכל אופן כבוד ארץ ישראל, ירושלים ולומדי התורה גדל בזכות בואם לניו יורק. הרב קוק מבקש לשמוע על בריאות אביו. ברכת פסח.

עיקרי הדברים

- עבודה קשה.
- כבוד ירושלים.
- ברכת פסח.

נוסח האגרת

ב"ה. כ"ו אד"ש[1], תרפ"ד[2] נוי יארק

הורי היקרים עט"ר[3] וכל יקירינו שליט"א[4]

ב"ה[5] על החוה"ש[6] אשר עמנו כולנו פה כה לחי, יחנינו השי"ת[7] ויצליחנו במעבדנו, ויזכנו לחדות בשמחה את פני כולכם חביבי לבבי ונפשי בשובנו לשלו'[8] ברב עז ושלו'[9]. נא לדר"ש[10] כל אהובינו, וידידינו, חבירינו לומדי המרכז בכלל ובפרט, וידידינו כולם כל דורשי שלומינו, באהבה רבה, קשה היא העבודה פה כעת, אבל נקוה שיהי'[11] הכל לטובה ולברכה. תה"ל[12] שבכל אופן שהוא כבוד ותהלה, לאה"ק[13] ולירושלים עיה"ק[14], ולהוגי תורה"ק[15] בכלל ובאה"ק[16] ובירושת"ו[17], הולך ומוסיף ע"י[18] בואינו ומעשנו פה בעיר התבל הגדולה והנפלאה, והמרובה באוכלסי אחינו כן ירבו. למעה"ש[19] אאמו"ר[20] שליט"א, להודיעני בפרטיות משלומו הטוב וממצב בריאותו, השי"ת יחזקהו ויאמצהו לאוי"ט[21]. ונזכה לחדות את פניו ופני אמי מורתי היקרה תחי'[22] לאוי"ט ופני כל חביבינו היקרים בשמחה ובטוב לבב על אדמת הקודש.

והנני בזה חותם בברכת הרגל זמן חירותינו הבעל"ט[23] ולברכה, בשמחה וטוב לב תחגוהו בתקות ישועה, ואור גאולה וברכה נאמנה כנפשם היקרה ונפש בנם עבדם חותם ביראת הכבוד

אברהם יצחק ה"ק

1. אד"ש - אדר שני
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. עט"ר - עטרת ראשי
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. ב"ה - ברוך השם
6. החוה"ש - החיים והשלום
7. השי"ת - השם יתברך
8. לשלו' - לשלום
9. ושלו' - ושלום

10. לדר"ש - לדורש שלום
11. שיהי' - שיהיה
12. תה"ל - תהלה לא-ל
13. לאה"ק - לארץ הקודש
14. עיה"ק - עיר הקודש
15. תורה"ק - תורה הקדושה
16. ובאה"ק - ובארץ הקודש
17. ובירושת"ו - ובירושלים תבנה ותכונן
18. ע"י - על ידי
19. למעה"ש - למען השם
20. אאמו"ר - אדוני אבי מורי ורבי
21. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
22. תחי' - תחיה
23. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארלא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' ניסן תרפ"ד - ניו יורק **נמען:** בנו הרצי"ה ואשתו

הרב קוק שמח בידיעות על המרכז. הריווח מכל הטלטול הוא פרסום רעיון הישיבה המרכזית, ו'הגבלת הנקודה של המרכז' בצורה אמיתית בלי הפלגה. אמריקה היא 'גלות כבדה... אלא שמעוטרת בזהובים'. לכלתו: תודה על מכתבה, והאם התחילו לאכול כראוי - 'כדאי בדבר זה ללמוד מצעירי אמריקה'.

עיקרי הדברים

- פרסום רעיון הישיבה.
- גלות מעוטרת בזהובים.
- דאגה לאכילה.

נוסח האגרת

ב"ה. ז' ניסן, תרפ"ד[1], נו"י[2],

בני מחמדי ויקירי, ובתי רעיתך היקרה, שליט"א[3]

שמחתם אותי חביבי לבי בדבריכם היקרים, אתה צב"י[4] בפרטיות ידיעותך, מעניני מרכזינו וחבירים החביבים כולם מחמדים, נא לברכם בשמי בפרטיות ובכלל, מאד חפצתי לכתב בארוכה להם, אבל מפריעים אותי מהמון הקרי' וזרמים שונים ובאי כחם, ועוד מניעות כאלה. מהריוח של כל הטלטולא הקשה, אני חושב פרסום רעיון ישיבה מרכזית, והגבלת הנקודה של המרכז כמדתה, לא בהפלגה כי"א[5] בצורה אמתית, וזה תוכן די ללבות נבונים שלא אלמן ישראל מהם, גם בגלות הכבדה פה, שאמנם גלות כבדה היא, אלא שמעוטרת בזהובים, ויחוסי לעניני כספים ידוע לך, ומי"מ[6] נקוה שיהי'[7] גם תוכן מעשי בעה"י[8], מכל מפעלינו. מאד מאד אודך יקירתי חוה לאה, על דבריך הנעימים והיקרים, נא להוסיף לשמחני בדבריך ובתבונות כפיך.

אבל מה יש על דבר האכילה, החזרתם בתשובה והחילותם לאכול, ולאכול כראוי, כראוי לצעירים שכמותכם שיחיו לאוי"ט[9], כדאי בדבר זה ללמוד מצעירי אמעריקא.

שמחו וגילו בחג הקדוש הבעל"ט[10], ישמחנו השי"ת[11] בקרוב בכט"ס[12], ונזכה לחדות פניכם בשמחות וגיל לאוי"ט, כנפש אביכם מצפה אשרכם סלה.

אברהם יצחק ה"ק

ברכה מפורטת, להגר"ש[13] אליאשאו שליט"א ולחתנו הרב וכא"ל[14] שי'[15] לאוי"ט. לדר"ש[16] ידי"נ[17] ולבבנו הגרי"מ[18] חרל"פ[19] שליט"א והרב ר'[20] דוד כהן שליט"א והרב ר' יצחק לוי והרי"צ[21] אריאלי שליט"א, ודי"ש[22] לאלתר שליט"א, ע"ד[23] ה"ר[24] איזשט שי' אי"ה[25] נכתב להבא בעה"י.

1. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
2. נו"י - נוא יורק (ניו יורק)

3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. צב"י - צבי יהודה (בנו של הרב קוק)
5. כ"א - כי אם
6. ומ"מ - ומכל מקום
7. שיהי' - שיהיה
8. בעה"י - בעזרת השם יתברך
9. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
10. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
11. השי"ת - השם יתברך
12. בכט"ס - בכל טוב סלה
13. להגר"ש - ל + הגר"ש: הגאון רבי שם שמתחיל באות ש (כגון שמואל / שלמה / שמעון / שמחה / שאול) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14. וכא"ל - וכל אשר לו
15. שי' - שיחיה
16. לדר"ש - לדורש שלום
17. ידי"נ - ידיד נפשי
18. הגרי"מ - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
19. חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
20. ר' - רבי
21. והריי"צ - והרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, צ (למשל: יעקב + צבי) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
22. ודי"ש - ודרישת שלום
23. ע"ד - על דבר
24. ה"ר - הרב רבי
25. אי"ה - אם ירצה השם

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארלג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ערב פסח תרפ"ד **נמען:** בנו הרצי"ה ואשתו

הפעולות למען הי'ריליף' (הסנטרל ריליף) קשות בגלל התחרות עם קרן היסוד, אף שהכבוד גדול. הרב קוק מקווה לתועלת גדולה למצב היהדות באמריקה ולענייני הקודש בארץ. תודה לכל המברכים ליום הולדת הוריו.

עיקרי הדברים

- תחרות עם קרן היסוד.
- כבוד ותועלת.
- תודה למברכים.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. ער"פ[2] תרפ"ד[3]

בני מחמד לבבי ויקירי, וכלתי היקרה הכבודה שיחיו לאוי"ט[4].

ב"ה על החוה"ש[5] אשר עמנו, יחנינו ד' לשמע מאתכם כל טוב, עד שיזכנו לחדות את פניכם בשמחה בשובינו לשלו'[6] לעיקו"ת[7] ת"ו[8]. הפעולות לטובת הרעליף הולכות בכבדות קצת מפני תחרות קרן היסוד ועוד, אע"פ[9] שהכבוד שהם מחלקים לנו כאן מכל הצדדים ב"ה הוא גדול מאד, בכ"ז[10] נקוה שהנסיעה בכלל תהי'[11] לתועלת גדול, בין למצב היהדות פה, בין לכל עניני הקדושים באה"ק[12] בעה"י[13]. כתבו נא מחמדי מכל הפרטים, והנני בזה מודה ברב תודה לכל אהובינו היקרים אשר כתבו לנו את ברכותיהם ליום הולדת הורינו האהובים שליט"א[14], הגרי"מ[15] חרל"פ[16] שמבנו הרה"ג[17] קבלתי ט"ג[18] של ברכה מפני מרחק המקום לא בא עדיין. והגר"מ[19] אויערבאך, שאת נכדו ראיתי יחד עם חותנו הרב, שבאו לבקרינו בהוטעל, ואת הרב ר'[20] דוד, והרב ר' ארי' לעווין ור' יעקב שפירא, ור' אברהם ברז"ד, וחברי מרכזינו כולם, ובאי בית מדרשינו, וכל אהובינו בכלל ובפרט, שיחיו כולם לאוי"ט, תנו להם את ברכותי הנאמנות על השתתפם בשמחת לבבינו. והשי"ת[21] יחנינו ברב רחמיו לשמח כולנו יחד בנאות ארץ חמדה.

והי'[22] זה שלו'[23] וברכה נאמנה כנה"ר[24], ונפש אביכם דורש אשרכם לעד.

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. ער"פ - ערב פסח
3. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
4. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
5. החוה"ש - החיים והשלום
6. לשלו' - לשלום
7. לעיקו"ת - לעיר קודשנו ותפארתנו

8. ת"ו - תבנה ותכונן
9. אע"פ - אף על פי
10. בכ"ז - בכל זאת
11. תהי' - תהיה
12. באה"ק - בארץ הקודש
13. בעה"י - בעזרת השם יתברך
14. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
15. הגרי"מ - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
16. חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
17. הרה"ג - הרב הגאון
18. ט"ג - טלגרמה
19. והגר"מ - ו + הגר"מ: הגאון רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
20. ר' - רבי
21. והשי"ת - והשם יתברך
22. והי' - והיה
23. שלו' - שלום
24. כנה"ר - כנפשו הרמה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארמא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ח סיון תרפ"ד - ניו יורק **נמען:** בנו הרצי"ה ואשתו

גיסו של הרצי"ה בא לקליבלנד, ואולי יוכל לעזור לו. אילו יכול היה להתמסר לענייני הארץ בלבד היה יותר פרי. בסעודת כבוד השתתף ראש עיריית ניו יורק, שסירב לשבת בגילוי ראש, ישב בכיפת משי, וביקש לשמור אותה למזכרת - סימן לחשיבות הפוליטית של היהדות באמריקה.

עיקרי הדברים

- גיס הרצי"ה.
- פרי מוגבל.
- ראש העיר והכיפה.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. י"ח סיון, תרפ"ד[2], נו"י[3].

בני יקירי ומחמדי, ורעיתו היקרה כבת לי שליט"א[4] שלו'[5] וברכה באה"ר[6].

נשמחנו ב"ה בנועם דבריך היקרים, ונצטערתי על אשר חוה לאה תחי'[7] לא כתבה הפעם, בטח תשלים ותשלם את חובה בקרוב בעה"י[8]. יזכנו השי"ת[9] להשלים את פרטי הדברים בשיחות פא"פ[10] בעזה"י[11] כשיחנינו ברב רחמיו לשוב אל הקודש ולחדות בשמחה את פני כולכם, מחמדי ויקירי לבי. בא לקליוולאנד. גיסך וגיסתך שי'[12]. קבלתי ממנו מכתב והשבתיו, אולי יזדמן הדבר שאוכל לעשות לו טובה, יהי'[13] לי לשמחה ונחת רוח, כנראה שהוא אברך מצויין וישר. תודה רבה על כל דבריך וכל מעשיך והתעניינותך בעניני המרכז, ומחשבותינו ותקוותינו בע"ה[14] לימים הבעל"ט[15], אמנם אם הייתי יכול ליחד עבודתי לעניני אה"ק[16] הי'[17] יותר פרי, אבל אין דנין אפשר משא"א[18]. ואקוה שיהיו הדברים עושים פרי ברכה בעה"י, להצמיח ענפים להיטיב ולהשכיל, אחר אשר יזכינו השי"ת לשוב אל הקודש, ולחדש את העבודות בסדרים הגונים להגדיל תורה ולהאדירה. ולרומם קרנות עם ד' וארץ חמדתו, לעיני כל בית ישראל, וכל אפסי ארץ. תמול היינו במסיבת כבוד, שהי'[19] בה שר העיר נוייארק, אשר כבר קבל פנינו בבואינו, ובא עתה ע"פ[20] ההזמנה, וראוי לציין נמוסו שבשום אופן לא רצה לשבת בגילוי הראש במסיבתינו.

וכאשר אמרתי לו שאין זו מסוג חובה בעדו, אמר שבשום אופן לא יעשה נגד הנימוס, והזמינו בעדו כיפה של משי, שישב בה כל זמן שהותו. ואחר שנפרד אמר ברצינות שמבקש שיתנו לו את הכפה לזכרון הערב של הפגישה הנעימה לו. איני יודע כמה יש במהלך נפש כזה עומק אמת, אבל בכ"ז[21] ראוי הדבר לציין לפחות בתור הופעה, המראה את חשיבותה הפוליטית של היהדות פה, שבאופנים שונים אפשר לבא מזה תוכן של טובה לשאר ענינים כלליים רוחניים וחומריים העומדים על הפרק.

הנני חותם בכל חותמי ברכות באה"ר כנה"י[22] ונפש אביכם מצפה אשרכם וטובכם כה"י[23]

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. נו"י - נוא יורק (ניו יורק)
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. שלו' - שלום
6. באה"ר - באהבה רבה
7. תחי' - תחיה
8. בעה"י - בעזרת השם יתברך
9. השי"ת - השם יתברך
10. פא"פ - פנים אל פנים
11. בעזה"י - בעזרת השם יתברך
12. שי' - שיחיה
13. יהי' - יהיה
14. בע"ה - בעזרת השם
15. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
16. אה"ק - ארץ הקודש
17. הי' - היה
18. משא"א - משאי אפשר
19. שהי' - שהיה
20. ע"פ - על פי
21. בכ"ז - בכל זאת
22. כנה"י - כנפשו היקרה
23. כה"י - כנפשו היפה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארמו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג מנחם אב תרפ"ד **נמען:** בנו הרצי"ה ואשתו

בענייני הכלל פעל גם דרך השגריר הבריטי, שכיבדו. הם יתעכבו עד אמצע אלול בשביל עבודת הריליף לעתיד, וכנראה עד אחרי תשרי. בנו של הרב חרל"פ ביקר אותו; מצבו טוב ומשפיע במקום עבודתו. לכלתו: מדוע הפסיקה לכתוב - 'כך היא המדה כידוע לך שיטתי בדבר זכיות הנשים'. מזל טוב להולדת בן לאחותה.

עיקרי הדברים

- פעולה דרך השגריר.
- עיכוב עד אחרי תשרי.
- בן הרב חרל"פ.
- לכלתו.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. י"ג מנ"א[2]. [תרפ"ד[3]] פרכבי

בני מחמדי ויקירי שליט"א[4] ורעיתך כלתי כבת לי היקרה הכבודה מרת חוה לאה תחי'[5] לאוי"ט[6].

ב"ה על החוה"ש[7] אשר עמנו פה יזכינו השי"ת[8] בקרוב להתראות בקודש, ולעבוד יחד שכם אחד עבודת קדשינו לתורה ולתעודה, ולרומם קרן עם ד' על חבל נחלתו בכל טוב סלה. עניני הכלל שהגיעו לידי פעלתי כפי השג ידי מרחוק ומקרוב, גם ע"י[9] האמבסדר האנגלי שכבדני ומלא רצוני באופן מצויין ב"ה. יתן ד' שיהי'[10] לברכה ולטובה כללית. הנה מוכרחים אנחנו להתעכב עד אמצע אלול בשביל עבודת הרעליף לעתיד אי"ה[11] ועוד ענינים חשובים, שכפי הנראה יהי'[12] הכרחי שתמשך העבודה עד אחר חודש תשרי, הבעל"ט[13] ולברכה. יתן השי"ת שיהי' הכל בהצלחה, ונזכה להתראות עמכם יקירי ועם כל מחמדינו ואהובינו בכ"ט[14], על כל הנדרש בהמשכת עבודת קדשינו בע"ה[15] בכל פרטיה וכללי' לטובה ולברכה. חזק ואמץ בני יקירי, וחזק ואמץ את ידי כל אהובינו ידידינו וחבירינו היקרים כולם בכלל ובפרט. תאמר מז"ט[16] מיוחד להרב ר"א מרדכי אייג"ש[17] ידידינו שליט"א ולהמל"ח[18] [ול,..] היקר החוי"ב[19] מו"ה[20] דוד שליט"א יתן השי"ת שיהי' במז"ט[21] ובהצלחה לאוי"ט. מסור נא את ברכתי ודרישת שלומי באה"ר[22] לכבוד ידי"נ[23] ומחמדינו הגרי"מ[24] חרל"פ[25] שליט"א, הי'[26] אצלי בנוייארק בנו הרה"ג[27] מיכל וכלתו שליט"א, ב"ה מצבם הוא טוב.וביקרת רוחו ובכשרונותיו ויראת ד' הפנימית החרותה בנפשו היקרה, הוא משפיע לטובה במקום עבודתו.

יתן השי"ת ויהי'[28] הכל בהצלחה, ויקבל ממנו ומכל צאצאיו רב נחת ועונג בעה"י[29] בכט"ס[30]. תמסור דר"ש[31] להרבנים מוה"צ[32] שליט"א, ותאמר להם שכמה שאפשר לי אני עושה לטובתם, ואם אין העני לגמרי ידעו שישנם הרבה מעצורים בעניני המצב הכספי פה. תכתב למע"ה[33] בפרטיות ובבירור מכל העניינים, מסור דברי באה"ר לכל בני מרכז נ"י[34] שליט"א, ולבני ביהמ"ד[35] בכלל ובפרט, ולאהובינו

היקרים הרב ר'[36] דוד וביתו שליט"א, היצחקי שליט"א ולבני הבית כולם הקרובים והרחוקים הכל לברכה. חוה לאה תחי', מדוע חדלת מכתוב בפרטיות, וכי בשביל שאני משתף אותך עם צב"י[37] שליט"א במכתב אחד, הלא כך היא המדה כידוע לך שיטתי בדבר זכיות הנשים, ויהי, רצון מלפני אבינו שבשמים שיהי' גורלכם לברכה, גורל משותף בכל טוב ונחת לאוי"ט. כתבי בתי כתבי ושמחיני בדבריך היקרים, מז"ט לכם בעד הולדת בן להרבנית בריטלא אחותך, כאשר קבלתי מכתב מגיסך היקר מקליוולאנד יתן השי"ת ונזכה גם אנו לברך ולהתברך ב"ה.

והנני בזה אביכם דורש שלומכם ומצפה אשרכם בכט"ס

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. מנ"א - מנחם אב
3. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. תחי' - תחיה
6. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
7. החוה"ש - החיים והשלום
8. השי"ת - השם יתברך
9. ע"י - על ידי
10. שיהי' - שיהיה
11. אי"ה - אם ירצה השם
12. יהי' - יהיה
13. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
14. בכ"ט - בכל טוב
15. בע"ה - בעזרת השם
16. מז"ט - מזל טוב
17. אי"ג"ש - שם משפחה
18. ולהמל"ח - ולהמיועד להיות חותנו
19. החו"ב - החריף ובקי
20. מו"ה - מורנו הרב
21. במז"ט - במזל טוב
22. באה"ר - באהבה רבה
23. ידי"נ - ידיד נפשי
24. הגרי"מ - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
25. חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
26. הי' - היה
27. הרה"ג - הרב הגאון
28. ויהי' - ויהיה
29. בעה"י - בעזרת השם יתברך
30. בכט"ס - בכל טוב סלה
31. דר"ש - דורש שלום
32. מוה"צ - מורה צדק
33. למע"ה - למעלה
34. נ"י - נרו יאיר

35. ביהמ"ד - בית המדרש
36. ר' - רבי
37. צב"י - צבי יהודה (בנו של הרב קוק)

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארמט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג אלול תרפ"ד - ניו יורק **נמען:** ברכת השנה ליהודי ארצות הברית וקנדה

מהשמועות לא יכול היה להעריך את יהדות אמריקה, 'עד אשר באתי ונוכחתי', ומצא 'אור גדול של נשמה יהודית חיה'; הליקויים הם רק מצבים חיצוניים, ואהבת התורה והארץ ותקוות הגאולה חיות. ברכה לשנה של הכרת גדלות האומה ובניין הארץ.

עיקרי הדברים

- יהדות אמריקה - נשמה חיה.
- ליקויים חיצוניים.
- ברכת השנה.

נוסח האגרת

ב"ה[1] י"ג אלול פ"ד פר רכבי ממעמקי לבבי

הנני מביע את ברכתי לשנה הבע"ל[2] לכל אחינו בני ישראל יושבי ארצות הברית וקנדה באמיריקא. ימים רבים הגיתי אדות גלות החיל הזה אשר נתפזר בקצוי ארץ, רחוק ממרכזי היהדות העתיקים. מהשמועות השונות ע"י[3] אורחים הבאים, ומהידיעות שעל ידי מכתבי העתים, לא יכולתי למצוא מעמד ברור להעריך על ידה את ערכה של היהדות האמריקנית, הציורים הם כל כך שונים זה מזה וכל כך סוביקטיבים עד שאי אפשר היה לי לדון על דבר המטבע הקבוע בצורתה של כנסת ישראל אשר באמריקא, עד אשר באתי ונוכחתי, והנה מצאתי אור גדול של נשמה יהודית חיה וקיימת, ספון ואצור בתוך הלב הפנימי של אחינו אשר בארצות השונות באמריקא. מצאתי שרק המצבים החיצוניים גרמו לאותם הליקויים אשר עינינו רואות בתור כתמים בשמשה של היהדות האמריקאית, אבל חי הוא לבן של ישראל, חיה היא אהבת התורה וכבודה, חיה היא אהבת ארצנו הקדושה ושאיפת בנינה, חיה היא התקוה לגאולה וישועה כללית לעם ד' על אדמת קדשו. ראוים הם אחינו היקרים להתברך ברכה עמוקה ונאמנה מפי כל אוהב ישראל וכל היודע את ההערכה האמתית של קדושת נשמתן.

והנני מברך את אחינו היקרים הללו בתוך כלל ישראל, יהי רצון שתהיה השנה הבאה לקראתינו לשלום, שנת ברכה של כבוד ותהילה לבית ישראל, שנת העלאת אור הקודש אשר בנשמתה של האומה הקדושה ע"י מה שתכיר בעצמה את גדלה וקדושתה ותדע לכונן את מערכות חייה על פי אור תורתה שהיא מקור חיים לכל הנברא בצלם, ותתאמץ בכל כח ועז לבנות את שממת ארצינו הקדושה ולהרבות בה חיי מחיה וכלכלה, חיי כבוד ואושר לכל בית ישראל, לרומם צמיחת קרן ישועה בקרוב ומהרה ישמע קול רנה וישועה באהלי יעקב, ומציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים. כנפשכם היפה ונפש אחיכם מברך אתכם באהבה בכתיבה וחתימה טובה, א. י. הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. הבע"ל - הבא עלינו

3. ע"י – על ידי

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארנא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו אלול תרפ"ד **נמען:** יהודי אמריקה (עם רב קובנה ורב סלבודקה)

הם מחזקים את ה'סנטרל ריליף' לקיום מוסדות התורה בארץ ובגולה, ומבקשים לא לשים לב לכתבי הפלסתר, שהם 'דברי הבל, שקר ותוהו'.

עיקרי הדברים

- תמיכה בסנטרל ריליף.
- נגד הפלסתר.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. לאחינו בני ישראל באמעריקא, שלום וברכת השנים באהבה רבה. אחינו היקרים, הננו בזה מחזקים את ידיכם בעבודת הקדש של החזקת מוסד הסענטראל רעליעף לקיים על ידו את מוסדי תוה"ק[2] באי"י[3] ובארצות הגולה. ונבקש מכם, אחינו האהובים. שלא תשימו לב כלל לכל אלה כתבי הפלסתר, אשר יצאו לדאבון לב כל יראי ד' באמת ובתמים וכל אוהבי תוה"ק ומכבדיה, כי נוכחנו לדעת שהם כולם דברי הבל. שקר ותוהו שאין כדאי לטפל בבטולם. והננו בזה חותמים בברכה נאמנה לכל המסייעים לדבר מצוה הרבה הזאת של החזקת מוסדי תוה"ק בכל המקומות הדרושים לעזרה. יתברכו ממקור הברכות בכוח"ט[4] ובשנה טובה ומעוטרת בכל טוב סלה, ונזכה כולנו יחד לראות בישועת ד' על עם קדשו וחבל נחלתו ובבנין בית מקדשנו, וביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

כנה"י[5] ונפש אחיכם המברכים אתכם באהבה, בעה"ח[6] טו"ב אלול, תרפ"ד[7]

הק' אברהם יצחק ה"ק

אברהם דוב כהנה שפירא בד"ק[8] קאוונא משה מרדכי אפשטיין אב"ד[9] ור"מ דסלאבאדקא

1. ב"ה - ברוך השם
2. תוה"ק - תורתנו הקדושה
3. באי"י - בארץ ישראל
4. בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
5. כנה"י - כנפשו היקרה
6. בעה"ח - באתי על החתום
7. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
8. בד"ק - בדקהילה קדושה
9. אב"ד - אב בית דין

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארס

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ' מרחשון תרפ"ה - על האונייה 'מאוריטניה'

נמען: אגודת 'צעירי ישראל' בניו יורק, נושאי 'דגל ירושלים'

הרב קוק שמח בהם כ'חלוצים הראשונים' שהכירו את החובה לרומם את 'דגל ירושלים' ולנצח על ידו על שכרות התחיה הלאומית'. הרב קוק מחזק את החלטתם לרכוש את המגרש לבניין 'הישיבה המרכזית'. הרב טייטלבוים הוא יושב ראש הוועד בארצות הברית וקנדה.

עיקרי הדברים

- צעירי ישראל.
- רכישת המגרש.
- הרב טייטלבוים.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. כ' מ"ח[2] פ"ה מוריטניא

אחים אהובים נושאי דגל הקודש דגל ירושלם אגודת צעירי ישראל בנוירק יצ"ו[3]

ולנשיאם הנכבד מר היימאן גולדשטיין נ"י[4] שלו[5] וברכת עולמים אהובי לבי, רשמי שמחה עמוקים נשארו בלבבי מאז הכרתי אתכם ומאז נודע לי השאיפה הקדושה המאחדת אתכם, שהיא שאיפת קודש קדשים לשם ד' ותורתו, לשם היהדות הנאמנה במלואה, הממלאה בטהרתה את רוחכם הנכון. ומשנה שמחה אשמח בכם יקירי, על אשר הנכם מהחלוצים הראשונים אשר הכרתם את החובה הקדושה לרומם את דגל ירושלם ולנצח על ידו על שכרות התחיה הלאומית שלנו, הקשורה לארצנו הקדושה שתהיה מלאה עוז חיים של קודש כאשר יאתה לישראל להיות גוי קדוש על אדמת הקודש, ויחד עם זה הנני מחזק את ידיכם על נדבת רוחכם בדבר המפעל הגדול אשר הסכמתם לעשות להיות קנין המגרש שעליו יבנה בע"ה[6] ההיכל הגדול של "הישיבה המרכזית לישראל בירושלים", שהוא מפעל כביר מלא חזון קודש וממולא טל חיים להחיות על ידו את נשמת ישראל ולהאיר אור בהיר.על ארחות חייו הכלליים. חזקו ואמצו בנים ואחים יקרים, קבלו נא באהבה את ברכתי אשר הנני שולח לכם מלב ים בדרך מסעי, וצור ישראל יהא בעזרכם ובעזרנו, ונזכה לכונן את מעשי ידינו בקודש לפאר ולתהלה לשם ד' ולשם עם קדשו אור תורתו וחבל נחלתו עדי עד.

התברכו בכל טוב כברכת אחיכם הנאמן

אברהם יצחק הכהן קוק

נ. ב. הנה עמכם ידידי היקר הרה"ג[7] מו"ה[8] אהרן טייטלבוים שליט"א[9] איש אשר רוח בו, וכל עניני הישיבה הקדושה בארצות הברית וקנדה, הנה הוא המוציא והמביא בתור יושב ראש של ועד הפועל המצומצם שלנו בעז"ה[10]. הנ"ל[11]

1. ב"ה - ברוך השם
2. מ"ח - מרחשון
3. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
4. נ"י - נרו יאיר
5. שלו' - שלום
6. בע"ה - בעזרת השם
7. הרה"ג - הרב הגאון
8. מו"ה - מורנו הרב
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. בעז"ה - בעזרת השם
11. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארסג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' חנוכה תרפ"ה **נמען:** ועד 'הסתדרות ירושלים' בשווייץ

הרב קוק הגיע לירושלים ונתקבל באהבה. נוספו תלמידים למרכז, יסוד לישיבה המרכזית. הרב קוק מבקש שיתאגדו עם 'צעירי ישראל' בניו יורק, כשנים עשר אלף איש. ברכת רפואה לרב העיר.

עיקרי הדברים

- השיבה לירושלים.
- תלמידים חדשים.
- קשר עם צעירי ישראל.

נוסח האגרת

ה' חנוכה ה'

לכבוד ועד הסתדרותנו הקדושה ירושלים בשויץ וביחוד לכבוד ידידינו הרה"ח[1] המרומם מו"ה[2] מרדכי ד"ר[3] כהן שליט"א[4]

ומשפחתו היקרה, והיו"ר[5] היקר והנכבד מר ראקאווסקי שליט"א, שלו'[6] וברכה מקודש. אחדשה"ט[7] באה"ר[8] אתכבד בזה להודיע לאהובינו היקרים מבואנו ב"ה[9] שלם לעה"ק[10], ומצאתי את אהובינו כולם שמחים לקבל פני באהבה והדרת קודש. ותל"י[11] תלמידי מרכזנו החדשים ואשר נתוספו עליהם במשך זמן נדודי בגולה ברוכי ד' וראוים להיות לאבן הפנה ומוסד יקר בבנין הישיבה המרכזית לישראל בירושלים, שהננו הולכים לעסוק בחסדי ד' בבנינה והקמתה. ואתם אחי היקרים התחזקו נא בעבודת הקודש והרימו בכבוד את דגל ירושלים ברב עז והדר, והשתדלו להתאגד ביחד עם נאמני דגלנו אשר בנויארק, הם אגודת "צעירי ישראל", צעירים נחמדים שלמי אמונים, שמספרם בכללות יעלה בערך שנים עשר אלף כן ירבו, הנתונים באהבה והכרה חודרת בקדושת דגלנו הקדוש ירושלים וערכו הגדול, לבסס את כל תנועת התחיה הלאומית בבוסם קודש ואור יראת ד' ובינת קדש. מסרו נא ברכת שלומי ואהבתי הנאמנה לכבוד הרב המאוה"ג[12] לתורה ולתעודה, הגאבד"ק[13] שליט"א, השי"ת[14] ישלח לו מהרה רפואה שלמה בתוך שאר ח"י[15] ויאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ויזכה לעלות לציון ברנה דשן ורענן עם הרבנית הכבודה היקרה תחי'[16] וכא"ל[17] יתברכו ברב טוב סלה, כעתירת אוהבם הנאמן לעד חותם בברכה מהר הקודש מירושלים.

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. הרה"ח – הרב החסיד
2. מו"ה – מורנו הרב
3. ד"ר – דוקטור
4. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. והיו"ר – והיושב ראש

6. שלו' - שלום
7. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
8. באה"ר - באהבה רבה
9. ב"ה - ברוך השם
10. לעה"ק - לעיר הקודש
11. ותל"י - ותודה לא-ל יתברך
12. המאוה"ג - המאור הגדול
13. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
14. השי"ת - השם יתברך
15. ח"י - שמונה עשרה (18)
16. תחי' - תחיה
17. וכא"ל - וכל אשר לו